

bağbahçe

ÇEVRE BAĞÇE ÇİÇEK DERGİSİ SAYI: 10 MART-NİSAN 2007 FİYATI: 3 YTL

İlkbahar Aylarında
Bahçe ve Bitkilerimiz

Muş Lalesi

Anason

Menengiç

Hedef 14

Kompost

Mürver

Bahçede
Kameriye Yapımı

Baharın Müjdecisi...

Navruz

Anason

(*Pimpinella anisum* L.)

Ülkemizin önemli bir tarım ürünüdür. Yıllık üretim miktarı, ortalama 10.000 ton olup bunun yaklaşık 7.000 tonu rakı üretiminde kullanılır; kalanı ihraç edilir. Bitkinin, bilhassa Ege bölgesinde tarımı yapılmaktadır. Çeşme'nin anasonu ünlüdür.

Pimpinella anisum

Maydanozgiller (*Apiaceae/Umbelliferae*) familyasına dahil olan anason (*Pimpinella anisum* L.) türünün, olgun meyveleri (*Anisi fructus*) ve uçucu yağı (*Anisi aetheroleum*) Avrupa Farmakopesinde kayıtlıdır.

Maydanozgiller familyasının meyvelerini tohumdan ayırmak mümkün olmadığından, "anason tohumu" ifadesi de doğru kabul edilir. Meyveler, kuvvetli anason kokusuna ve baharlı lezzete sahiptir. Meyvelerden, buhar distilasyonu ile %2-4 verimle elde edilen anason esansının bileşiminde, %80-95 oranında 'trans-anetol' isimli fenilpropanoit bulunur. Şekerden 13 kat daha tatlı ve 'trans-anetol'ce zengin olan anason esansı, 15°C'nin altında kristallenir.

Anason meyveleri gaz söktürücü, iştah açıcı ve süt arttırıcı özelliklere sahiptir. Günlük dozu 0,5-1 gr olup %1-2'lik çayı günde 2-3 bardak içilebilir. Anason esansı gaz söktürücü, spazm çözücü, öksürük kesici olarak günde 0,05-0,2 gr alınır. Östrojenik etkisinden ötürü, menopozda yararlı olabilir. Yüksek dozda ise tahriş yapabilir. Teke maydanozu ya da taş maydanozu adıyla bilinen *Pimpinella saxifraga* L.'nin köklerinden hazırlanan %5'lik haşlama (dekoksasyon) balgam söktürücü, öksürük kesici, midevi ve tonik olarak kullanılır.

Dünyada 150 türü olan *Pimpinella*'nın ülkemizde, 5'i endemik olmak üzere 23

Anisi fructus

türü ve toplam 27 çeşidi bulunmaktadır. Anason esansı, dış ülkelerde alkollü içkilerin yanısıra meyhan şeker ve jölesini tatlandırma amacıyla da kullanılır. Ülkemizde, rakıyı anımsattığından bu şekerler yapılmamaktadır.

Endemik tür olan *Pimpinella anisetum* Boiss.'in Kayseri, Sivas, Tokat, Erzincan'da tarımı yapılır. 'Ezeltire' adıyla bilinen tür, salatalarda kullanılır ve meyveleri turşulara katılır. Ülkemizde bulunan *Pimpinella isaurica* Matthews (endemik), *Pimpinella aurea* DC. ve *Pimpinella corymbosa* Boiss. türleri süt verimini arttırmak için hayvan yemlerine katılır.

Uzak Doğu'da yetişen bir ağaç olan *Illicium verum* Hook. fil. (*Magnoliaceae*) türünün meyveleri, "yıldız anasonu" adıyla bilinir. Meyveler, %4-5 oranında, trans-anetol'ce zengin uçucu yağ içerir; anason gibi kullanılır.

K. Hüsnü Can Başer
Prof.Dr.; Anadolu Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

Pimpinella anisum

Pimpinella saxifraga

Bu yazıda belirtilen ifadeler, sadece bilgilendirme amaçlı olup tavsiye niteliği taşımaz. Hastalıkta, tedavinin mutlaka doktor kontrolünde yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

Mürver

(*Sambucus nigra* L.)

İnsanlar hastalıkları iyileştirmede binlerce yıldır bitkilerden yararlanıyor. Geleneksel olarak kullanılagelen bu bitkilerin önemli bölümü, günümüzdeki ilaçların birçoğunun ana maddesini oluşturuyor.

Sambuci flos

Sambucus nigra L.

Hazırlanan şuruptan, 1-2 çorba kaşığı sıcak suda çözülerek geceleri yatmadan önce içilir. Ayrıca, suda 2-3 dakika kaynatılan taze meyvelerden sıkılarak alınan 10 ölçek su, bir ölçek bal ile kaynatılır ve günde iki kez birer su bardağı içilir. Bir başka yöntemde, 10 g kuru meyve biraz soğuk suda bekletilir; ardından bir taşım kaynatılarak 5-10 dakika daha bekletilir. Sıvı kısım süzülür ve her gün birkaç kupa içilir.

Mürver meyvesi flavonoid ve antosiyan glikozitleriyle B1, B2, B6, C ve P vitaminlerince zengindir. Standart ekstresinden hazırlanan ilaçların etkisi, klinik deneylerle kanıtlanmıştır. Etkinin, grip virüsünün yol açtığı hemaglutinasyonu ve virüs çoğalmasını engellemesi sonucunda gerçekleştiği anlaşılmıştır. Ayrıca antioksidan etkisi de vardır.

Ülkemizde cüce mürver adıyla bilinen *Sambucus ebulus* L., meyveleri kuvvetli müshil etkisi taşıdığından, mürver meyveleri yerine kullanılmaz. Bu bitkinin meyveleri, özellikle çocuklar için tehlikeli olabilir.

K. Hüsnü Can Başer
Prof.Dr.; Anadolu Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Fotoğraflar: Tuğrul Mataracı

Sambucus nigra L.

Bu yazıda belirtilen ifadeler, sadece bilgilendirme amaçlı olup tavsiye niteliği taşımaz. Hastalıkta, tedavinin mutlaka doktor kontrolünde yapılması gerektiği unutulmamalıdır.